

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Т.в.о. ректора
Ганна МУЗИЧЕНКО
_____ 2026 р.

ПОЛІТИКА

використання штучного інтелекту для академічної діяльності

**Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Затверджено
рішенням ученої ради університету
від «26» лютого 2026 року
протокол № 10

Погоджено :
рішенням студентської ради університету
від «26» лютого 2026 року
протокол № 15

рішенням Наукового товариства студентів,
аспірантів, докторантів та молодих учених
від «26» лютого 2026 року
протокол № 6

Уведено в дію наказом
від «26» лютого 2026 року № 57

1. Загальні положення

1.1. В умовах динамічного розвитку штучного інтелекту нагальним є визначення чітких рамок використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі. Рекомендації, наведені в цій Політиці про використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі (далі – Політика), спрямовані на визначення основних засад його використання всіма учасниками освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (далі – Університет).

Ця Політика встановлює принципи, правила та рамки відповідального, прозорого і добросовісного використання інструментів штучного інтелекту (генеративного та негенеративного) у освітній, науковій, адміністративній, професійній діяльності тощо.

Політика спрямована на забезпечення академічної добросовісності, етичності, безпеки даних, якості результатів та відповідності міжнародним стандартам.

Наведені в Політиці рекомендації спрямовані на допомогу усім суб'єктам академічної діяльності для вдосконалення процесу та результатів їхньої діяльності.

Університет підтримує раціональне експериментування з інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної добросовісності.

1.2. Політику розроблено з метою вдосконалення освітньої діяльності згідно з принципами академічної добросовісності, етичності та відповідальності, розумінням можливостей інструментів штучного інтелекту й усвідомленням його ризиків.

1.3. Ця Політика розроблена з урахуванням вимог чинних нормативних документів Законів України «Про освіту»; «Про академічну добросовісність»;

«Про вищу освіту»; «Про захист персональних даних»; «Про авторське право і суміжні права»; Регламенту ЄС 2024/1689 (EU AI Act); Рекомендацій UNESCO щодо генеративного ШІ; Рекомендацій UNESCO з етики ШІ.

1.4. У цій Політиці терміни вживаються в такому значенні :

Автор – фізична особа, яка своєю працею створила академічний твір (його частину) чи навчальну роботу (її частину).

Академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

Академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукового (творчого) результату, отриманого іншою особою (іншими особами), як результату власної академічної діяльності та/або відтворення в академічному творі чи навчальній роботі (частково або повністю) раніше оприлюдненого (опублікованого) твору (навчальної роботи) іншого автора (інших авторів) без посилання на відповідне джерело інформації та/або його (її) автора (авторів) (за наявності інформації про автора/авторів), та/або оприлюднення в академічному творі (навчальній роботі) перекладу іншомовного твору (його частини) без зазначення автора (авторів) перекладеного твору.

Академічний твір – твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проекту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішнім актом.

Генеративний штучний інтелект (далі – генеративний ШІ) – різновид ШІ, який застосовується для створення нового контенту, включаючи аудіо, код, зображення, текст, відео тощо.

Запит (промпт) – Вхідний текст, інструкція або завдання для системи ШІ, на які система має відреагувати шляхом генерування контенту.

Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, – це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

Результат генерації – створений генеративним штучним інтелектом контент (тексти, зображення, аудіо, відео тощо), що є відповіддю на заданий запит.

Система штучного інтелекту (далі – система ШІ) – комп'ютерна програма, яка спроектована для роботи з різними рівнями автономності та може адаптуватися після впровадження, і котра для явних або неявних цілей робить висновки на основі отриманих вхідних даних, як генерувати результати (зокрема, прогнози, контент, рекомендації або рішення), які можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище.

Суб'єкти академічної діяльності – педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші вчені, здобувачі освіти, вступники, учасники та організатори конкурсів, експерти у сфері освіти і науки, суб'єкти освітньої діяльності, суб'єкти наукової діяльності.

ШІ-Декларація – це офіційне розкриття факту використання ШІ.

Штучний інтелект (далі – ШІ) – сукупність інформаційних технологій : алгоритмів, методів, підходів, моделей та сервісів, що займаються створенням та розвитком інтелектуальних систем, здатних виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського інтелекту.

2. Завдання Політики

Основними завданнями Політики є :

1. забезпечення прозорості. Передбачає створення чітких, зрозумілих та відкритих правил використання відповідних інструментів (зокрема цифрових технологій і ШІ) в освітній та науковій діяльності;

2. мінімізація ризиків, Спрямована на попередження порушень академічної доброчесності, неправомірного використання цифрових інструментів і можливих етичних проблем;
3. підтримка інновацій. Політика не обмежує розвиток новітніх технологій, а створює умови для їх безпечної та етичної інтеграції;
4. збереження академічної автономії. Передбачає право університетської спільноти самостійно визначати підходи до впровадження політики з урахуванням специфіки освітніх програм і наукових напрямів.

3. Принципи використання штучного інтелекту, інструментів генеративного штучного інтелекту, результатів генерації в освітньому процесі

3.1. Політика встановлює, що всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись основних принципів використання інструментів генеративного штучного інтелекту, що сприяють справедливому, етичному, безпечному та продуктивному використанню цих інструментів :

- *Принцип академічної доброчесності.* Плагіат, фальсифікація даних та інші форми порушень академічної доброчесності суворо забороняються. Учасники освітнього процесу повинні застосовувати критичне мислення під час використання ШІ, оцінюючи доречність, точність та надійність отриманої інформації.
- *Принцип доступності та інклюзивності,* що передбачає забезпечення рівних можливостей для всіх, незалежно від їхніх відмінностей, здібностей чи особливостей.
- *Принцип етичності та відповідальності,* за яким учасники освітнього процесу несуть повну відповідальність за зміст своїх робіт, включаючи частини, створені за допомогою ШІ, та повинні ретельно перевіряти й редагувати отримані результати. Етичне використання ШІ передбачає

уникнення створення або поширення шкідливого, дискримінаційного чи неправдивого вмісту.

- *Принцип законності та прозорості* передбачає наявність необхідних прав для застосування інструментів генеративного штучного інтелекту та розуміння джерел інформації на основі штучного інтелекту.
- *Принцип контролю з боку людини.* Системи ШІ є інструментом, який розширює можливості людини, даючи їй змогу ухвалювати обґрунтовані рішення. Системи ШІ мають враховувати необхідність дотримання фундаментальних прав людини, принцип поваги до людської гідності й свободи. Водночас системи ШІ мають передбачати належні механізми нагляду з боку людини, тобто безпосередню участь людини в процесі їх розробки, впровадження та використання. Системи ШІ у вищій освіті мають підтримувати всіх учасників освітнього процесу у ВО, зберігаючи при цьому повагу до їхніх прав і свобод. Використання ШІ в освітньому процесі повинно супроводжуватися участю людини, щоб гарантувати обґрунтованість рішень і враховувати етичні аспекти. Наприклад, автоматизовані системи оцінювання мають містити механізми перегляду та затвердження результатів викладачами.
- *Принцип конфіденційності, безпеки та захисту даних* передбачає недопущення витоку персональних, корпоративних даних і конфіденційної інформації через використання інструментів генеративного штучного інтелекту, а також захист від шкідливого вмісту та небажаного контенту.
- *Принцип прозорості*, згідно з яким учасники освітнього процесу зобов'язані чітко вказувати на використання інструментів ШІ у своїх роботах, зазначаючи конкретні платформи, нейромережі та обсяг їх застосування.

3.2. Університет заохочує до творчого та інноваційного використання ШІ для покращення якості та результативності освітнього процесу. Водночас заклад залишає за собою право встановлювати обмеження на використання ШІ в певних видах академічних робіт або навчальних дисциплінах.

3.3. Принципи та правила використання ШІ можуть переглядатися й оновлюватися відповідно до розвитку технологій та змін в освітньому середовищі.

4. Політика щодо використання штучного інтелекту, інструментів генеративного штучного інтелекту, результатів генерації учасниками освітнього процесу

4.1. У разі використання в академічному творі об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, автор повинен повідомити про це в такому творі із зазначенням методики генерування та/або посилання на відповідну комп'ютерну програму чи її опис згідно з вимогами щодо оформлення та/або оприлюднення відповідних академічних творів, визначених відповідним суб'єктом академічної діяльності.

4.2. Розробник/ки навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів відповідно до специфіки навчальних дисциплін визначають правила або заборону використання ШІ й інструментів генеративного ШІ в освітньому процесі та зазначають відповідні вимоги в розділі «Контроль і оцінка результатів навчання» робочої програми (силабусів) *(для робочих програм/силабусів, що будуть розроблені після затвердження цієї Політики)*.

4.3. У разі, якщо розробники робочої програми (силабусу) дисципліни дозволили використання ШІ та інструментів генеративного ШІ в освітньому процесі, викладачі можуть визначати конкретні умови й обсяг їх застосування в академічних роботах здобувачів вищої освіти, відповідно до загальних правил, що зазначені в робочій програмі (силабусі). За такої умови викладачі зобов'язані :

4.3.1. Указати, у яких саме видах академічних робіт (завдань) дозволяється використання інструментів генеративного ШІ.

4.3.2. За потреби вказати перелік конкретних інструментів генеративного ШІ, що можуть бути використані.

4.3.3. Визначити правила використання генеративного ШІ, що можуть бути встановлені як для окремих завдань, так і для курсу в цілому. У завданнях під час контрольних заходів (зокрема під час написання контрольних робіт та заліково-екзаменаційної сесії) використання генеративного ШІ не допускається.

4.3.4. Якщо ШІ було використано для перекладу тексту, здобувач вищої освіти має зберегти оригінал і надати його викладачу.

4.3.5. Якщо під час виконання завдання було використано ШІ, здобувач вищої освіти має зберегти історію запитів (промптів) і надати її викладачу на вимогу.

4.4. Оновлення та скасування правил використання генеративного ШІ :

4.4.1. Викладачі можуть оновлювати чи скасовувати правила використання інструментів штучного інтелекту для окремих академічних завдань чи всього курсу.

4.4.2. У разі внесення змін до правил викладач зобов'язаний повідомити здобувачів вищої освіти про ці зміни в найкоротший термін.

4.5. У разі дозволеного використання генеративного ШІ здобувачі вищої освіти зобов'язані :

4.5.1. Чітко вказувати у своїй роботі, які частини були створені за допомогою ШІ.

4.5.2. Надавати опис процесу взаємодії з генеративним ШІ, включаючи використані запити та методи обробки отриманих результатів генерації.

4.5.3. Позначати використання генеративного ШІ за таким алгоритмом :

- а) назва інструменту генеративного ШІ;
- б) дата запиту й отримання результату генерування (якщо це одна й та сама дата, вказується один раз);
- в) текст запиту;
- г) тип отриманого результату (наприклад, текст, код, ідеї, зображення, мелодія тощо);
- д) короткий опис того, як саме був використаний результат генерації в роботі;

е) покликання на інструмент генеративного ШІ.

Приклад позначення для робіт чи частин робіт, виконаних українською мовою : «*[ChatGPT (22.02.2026). Запит : “Опиши політику використання штучного інтелекту для академічної діяльності у закладах вищої освіти України”. Тип результату : текст. Використано для формування початкового огляду теми. <https://chatgpt.com/share/6842b907-ddd0-8002-b4be-b9f48bfbb583>]*».

Приклад позначення для робіт чи частин робіт, виконаних англійською мовою : «*[ChatGPT (22.02.2026). Prompt : “Describe the policy of using artificial intelligence for academic activities in Ukrainian higher education institutions”. Generation result type : text. Used for : forming an initial overview of the topic. <https://chatgpt.com/share/6842b8d3-0214-8002-beea-c2ed7b772afa>]*».

4.5.4. У разі використання кількох запитів або інструментів генеративного ШІ, кожен випадок використання має бути позначений окремо.

4.6. Використання ШІ допускається лише за умови чіткого декларування внеску моделей та підтвердження повного авторського контролю.

4.7. Використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності та міжнародним етичним стандартам.

4.8. Усі результати, згенеровані ШІ, підлягають обов’язковій перевірці людиною щодо точності, коректності та упередженості.

Використання ШІ не може замінювати критичне мислення, академічний аналіз або авторську відповідальність.

4.9. Здобувачам вищої освіти заборонено використовувати інструменти генеративного ШІ без попереднього узгодження з викладачем. Невиконання цієї вимоги здобувачем, виявлене після проведення оцінювання роботи, є підставою для анулювання викладачем рішення про результати оцінювання роботи здобувача вищої освіти.

4.10. Здобувачі вищої освіти несуть повну відповідальність за зміст, отриманий шляхом використання результатів генерації ШІ та його використання у власних академічних роботах. Науково-педагогічні

працівники мають право здійснювати комплексну перевірку академічних текстів на предмет дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема щодо неправомірного використання результатів, згенерованих інструментами ШІ, використовуючи сервіси для перевірки на плагіат, із якими в Університеті укладений відповідний договір. Університет використовує систему перевірки, яка здатна виявити контент, згенерований ШІ.

4.11. Використання інструментів генеративного ШІ в завданнях під час контрольних заходів (зокрема під час написання контрольних робіт та заліково-екзаменаційної сесії) заборонено, якщо інше не передбачено специфікою дисципліни та не узгоджено з керівництвом відповідного структурного підрозділу Університету.

4.12. У разі використання генеративного ШІ або результатів генерації науково-педагогічними працівниками в освітньому процесі (лекції, презентації, навчальні матеріали тощо) або в науковій діяльності, вони повинні надати інформацію про це безпосередньо в матеріалах, де було використано результати генерації ШІ, зазначивши тип використаного інструменту генеративного ШІ та загальний характер його застосування.

4.13. Структурні підрозділи Університету можуть розробляти додаткові рекомендації щодо використання ШІ, враховуючи специфіку своїх дисциплін й освітніх програм.

4.14. Неетичне використання штучного інтелекту учасниками освітнього процесу може вважатися порушенням принципів академічної доброчесності. У разі виникнення підозри щодо ймовірного порушення академічної доброчесності стосовно використання ШІ відповідне повідомлення подається в порядку, передбаченому Кодексом честі учасників освітнього процесу Університету Ушинського.

5. Заключні положення

5.1. Університет рішуче виступає проти будь-яких проявів неправомірного використання технологій ШІ та підтримує створення освітнього середовища, побудованого на прозорості, доброчесності, повазі до інтелектуальної власності та високих стандартах наукової етики. Позиція Університету полягає не в декларації загальних обмежень на використання генеративного ШІ, а в акцентуванні на особливостях його свідомого та відповідального використання, зокрема :

1. виконані завдання мають бути результатом власної оригінальної роботи;
2. неприпустимо покладатися на генеративний ШІ як на єдине джерело інформації, оскільки він має обмеження та несе певні ризики/небезпеки;
3. суб'єкти наукового та освітнього процесу повинні визнавати та відповідним чином фіксувати факти використання генеративного ШІ;
4. відсутність фабрикацій;
5. дотримання авторських прав.

5.2. Заборонено вводити в інструменти ШІ будь-які дані, що містять :

1. персональні дані / дані учасників освітнього процесу;
2. чутливі дані (про здоров'я, етнічність, соціально-вразливі групи);
3. службову інформацію;
4. дані закритих досліджень;
5. фінансову інформацію.

5.3. До порушень належить :

1. будь-яке приховане використання ШІ;
2. генерування тексту для іспиту/тесту;
3. фабрикація даних чи цитат;
4. подання ШІ-генерованої роботи як власної.

5.4. Етичні ризики і запобіжники

5.4.1 Перелік ризиків :

1. фабрикації;
2. галюцинації моделей;
3. порушення авторського права;

4. упередження моделей;
5. генерування токсичного контенту;
6. витік даних;
7. компрометація безпеки дослідження.

5.4.2. Заходи запобігання :

1. подвійна перевірка джерел;
2. локальні моделі для чутливих даних;
3. контроль людиною;
4. незалежна валідація результатів.

5.5. Перевірка якості та достовірності

Кожна робота, у якій використано ШІ, має бути перевірена :

1. мінімум двома незалежними джерелами (це означає, що якщо ШІ надав певний факт, визначення, дані або цитати, автор зобов'язаний перевірити їх щонайменше у двох незалежних джерелах;
2. всі цитати – ручна перевірка;
3. DOI / URL – ручна верифікація;
4. логіка висновків – перевірена автором.

5.6. Відповідальність :

1. автор повністю відповідає за точність, оригінальність і добросовісність;
2. використання ШІ не звільняє від академічної відповідальності;
3. порушення Політики розглядаються згідно з правилами Інституції.

За недобросовісне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, до особи застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, якщо інше не встановлено законом.

5.7. Університет забезпечуватиме регулярний моніторинг та оцінювання ефективності використання ІІІ в освітньому процесі. Ця Політика буде регулярно оновлюватися відповідно до нових наукових досягнень, технологічних змін та вимог законодавства.

6. Прикінцеві положення

6.1. Політика затверджується рішенням ученої ради Університету Ушинського та вводиться в дію наказом ректора університету.

6.2. Зміни та доповнення до Політики вносяться за рішенням ученої ради Університету Ушинського та вводиться в дію наказом ректора університету. Політика скасовується у такому самому порядку.

6.3. Контроль за виконанням вимог Політики несуть посадові особи Університету Ушинського відповідно до своїх функціональних обов'язків.

Погоджено :

В.о. першого проректора з Н та НПР

Тетяна КОЙЧЕВА

Проректор з наукової роботи

Ганна МУЗИЧЕНКО

Голова Групи сприяння академічній доброчесності,
директор бібліотеки

Оксана МАКСИМ

Юрисконсульт

Наталя ЗАКОРДОНСЬКА